

Regeringens proposition

2008/09:4

Ändrad sammansättning i Arbetsdomstolen i
diskrimineringstvister

Prop.
2008/09:4

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 4 september 2008

Fredrik Reinfeldt

Beatrice Ask
(Arbetsmarknadsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att ett mål där ett yrkande helt eller delvis grundas på ett sådant förhållande som avses i den nya diskrimineringslagen (2008:567) ska avgöras av Arbetsdomstolen i en sammansättning med fem ledamöter, varav en för vardera arbetsgivar- och arbetstagar- sidan. Om parterna i målet begär att Arbetsdomstolen ska ha en sammansättning med sju ledamöter, ska dock en sådan sammansättning få användas. Vidare föreslås att domstolen vid hanteringen av diskrimineringsmål även ska vara domför i en sammansättning med tre lagfarna domare vid behandling av frågor om prövningstillstånd eller vid prövning av annat än arbetsrättsliga frågor som inte sker vid huvudförhandling.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2009.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.....	4
3	Ärendet och dess beredning.....	6
4	Nuvarande bestämmelser	7
5	Överväganden och förslag	8
6	Ikraftträdande.....	14
7	Konsekvenser.....	14
8	Författningskommentar.....	15
Bilaga 1	Sammanfattning av Diskrimineringskommitténs förslag	16
Bilaga 2	Diskrimineringskommitténs lagförslag.....	17
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser (Diskrimineringskommitténs betänkande).....	19
Bilaga 4	Sammanfattning av promemorians förslag	21
Bilaga 5	Promemorians lagförslag	22
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanser (promemorian)	23
Bilaga 7	Lagrådsremissens lagförslag.....	24
Bilaga 8	Lagrådets yttrande	26
Utdrag ur	protokoll vid regeringssammanträde den 4 september 2008	28

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2008/09:4

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister¹ ska införas en ny paragraf, 3 kap. 6 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

6 a §

I mål där ett yrkande helt eller delvis grundas på ett sådant förhållande som avses i diskrimineringslagen (2008:567) gäller bestämmelserna i andra-fjärde styckena i stället för 6 §.

Arbetsdomstolen är domför med ordförande samt fyra andra ledamöter. Av de ledamöter som avses i 2 § ska tre delta. Av de ledamöter som avses i 3 § ska en för vardera arbetsgivarsidan och arbetstagar-sidan delta. Domstolen får dock ha en sammansättning med en ordförande och sex andra ledamöter enligt 6 § första stycket, om parterna i målet begär det.

Arbetsdomstolen är vidare domför med tre lagfarna domare

1. vid behandling av frågor om prövningstillstånd,

2. vid sådan handläggning som avses i 6 § andra stycket 2 eller 3, om prövningen i väsentlig grad avser annat än arbetsrättsliga frågor.

Vill någon ledamot vid handläggning enligt tredje stycket att ett mål ska avgöras eller en viss fråga prövas av domstolen i den sammansättning som föreskrivs i andra stycket med en ordförande

¹ Lagen omtryckt 1977:530.

*och fyra andra ledamöter, gäller Prop. 2008/09:4
ledamotens mening.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

3 Ärendet och dess beredning

Diskrimineringskommitténs betänkande En sammanhållen diskrimineringslagstiftning (SOU 2006:22)

Regeringen beslutade den 31 januari 2002 direktiv till en parlamentarisk kommitté med uppdrag att överväga en sammanhållen diskrimineringslagstiftning (dir. 2002:11). Regeringen beslutade om tilläggsdirektiv för kommittén den 28 maj 2003 (dir. 2003:69) samt den 27 januari 2005 (dir. 2005:8). Kommittén antog namnet Diskrimineringskommittén och överlämnade den 24 februari 2006 slutbetänkandet En sammanhållen diskrimineringslagstiftning (SOU 2006:22). I betänkandet föreslås bl.a. en särskild sammansättning i Arbetsdomstolen när den dömer i diskrimineringsvister. En sammanfattning av förslagen i denna del finns i *bilaga 1* och lagförslaget i *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Integrations- och Jämställdhetsdepartementet (dnr IJ2007/2004/IM).

Regeringen beslutade den 6 mars 2008 att överlämna ett förslag till diskrimineringslag till riksdagen (prop. 2007/08:95 Ett starkare skydd mot diskriminering). Den samlade diskrimineringslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2009. I propositionen behandlas inte frågan om Arbetsdomstolens sammansättning i diskrimineringsvister. Utredningens förslag i denna del, att antalet intresseledamöter ska minska samt att en ledamot med särskild insikt i diskrimineringsfrågor ska ingå i domstolens sammansättning i diskrimineringsmål, har överlämnats till Arbetsmarknadsdepartementet.

Riksdagen antog den nya diskrimineringslagen (2008:567) den 4 juni 2008.

Promemorian Ändrad sammansättning i Arbetsdomstolen i diskrimineringsvister – kompletterande överväganden och förslag till SOU 2006:22 En sammanhållen diskrimineringslagstiftning

Inom Arbetsmarknadsdepartementet har det utarbetats en promemoria med kompletterande överväganden och förslag om sammansättningen i diskrimineringsvister i förhållande till Diskrimineringskommitténs slutbetänkande.

En sammanfattning av förslagen i promemorian finns i *bilaga 4*. Lagförslaget finns i *bilaga 5*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6*. En remissammanställning finns tillgänglig i Arbetsmarknadsdepartementet (dnr A/2008/799/ARM).

Regeringen beslutade den 5 juni 2008 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 7*. Lagrådets synpunkter finns i *bilaga 8*. Lagrådet anser att lagförslaget inte bör föras vidare. Synpunkterna behandlas i avsnitt 5.

4 Nuvarande bestämmelser

Mål enligt jämställdhetslagen (1991:433), lagen (1999:130) om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, lagen (1999:132) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av funktionshinder och lagen (1999:133) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning ska handläggas enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister (arbetstvistlagen). I den nya diskrimineringslagen (2008:567), som kommer att ersätta de gamla diskrimineringslagarna, kommer mål om förbud mot diskriminering och repressalier som gäller arbetsgivare och om arbetsgivares skyldighet att utreda och vidta åtgärder mot trakasserier att handläggas enligt arbetstvistlagen.

Detta innebär att talan i dessa mål förs antingen direkt i Arbetsdomstolen som första och sista instans, eller i tingsrätt som första instans med möjlighet att överklaga till Arbetsdomstolen som sista instans. När ett mål avgörs består Arbetsdomstolen normalt av en ordförande samt av sex andra ledamöter som inte är anställda vid domstolen. I den vanliga sjuannasammansättningen ingår tre ledamöter som inte kan anses företräda arbetsgivar- eller arbetstagarintressen, två ledamöter som har utsetts efter förslag från den privata och offentliga arbetsgivarsidan samt två ledamöter som har utsetts efter förslag från fackliga organisationer. I mål av enklare beskaffenhet kan domstolen dock bestå av endast tre ledamöter. Vid prövning utom huvudförhandling av frågor som i väsentlig grad avser annat än arbetsrätt, t.ex. processrättsliga frågor, är domstolen domförd med tre lagfarna domare. Dessutom kan ordföranden ensam bl.a. besluta om förberedande åtgärder, avskrivna mål eller avvisa mål när det är uppenbart att det finns rättegångshinder.

Från och med den 1 november 2008 kommer Arbetsdomstolen att vara domförd med tre lagfarna domare vid behandling av frågor som rör prövningstillstånd. Vill någon ledamot att frågan ska prövas av domstolen med ordförande samt högst sex och lägst fyra andra ledamöter, varav högst fyra och lägst två intresseledamöter, ska dock den sammansättningen gälla.

5 Överväganden och förslag

Regeringens förslag: Arbetsdomstolen ska, när den dömer i ett mål där något yrkande helt eller delvis grundas på ett sådant förhållande som avses i den nya diskrimineringslagen (diskrimineringsmål), vara domför med en sammansättning med fem ledamöter, varav två har utsetts på förslag från arbetsmarknadens parter. Om parterna i målet begär att domstolen ska pröva tvisten i dess sammansättning med sju ledamöter ska dock sådan sammansättning få användas.

Arbetsdomstolen ska vidare vid handläggningen av diskrimineringsmål vara domför i en sammansättning med tre lagfarna domare vid behandling av frågor om prövningstillstånd eller vid prövning av annat än arbetsrättsliga frågor som inte sker vid huvudförhandling.

I fall där ett mål eller en fråga i ett diskrimineringsmål handläggs av Arbetsdomstolen med en sammansättning med tre lagfarna domare ska målet eller frågan i stället handläggas av Arbetsdomstolen i den särskilda sammansättningen för diskrimineringsmål, om någon ledamot vill det.

Diskrimineringskommitténs förslag: Överensstämmer till viss del med regeringens. Diskrimineringskommittén har föreslagit att Arbetsdomstolen, när den dömer i ett diskrimineringsmål, alltid ska ha en sammansättning med fem ledamöter, varav två utsedda på förslag från arbetsmarknadens parter.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som särskilt yttrar sig över förslaget tillstyrker *Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO)*, *Handikappombudsmannen* och *Sveriges kommuner och landsting* förslaget. *Sveriges advokatsamfund*, *Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO)* och *Jämställdhetsombudsmannen (JämO)* anser att domstolen helt ska bestå av lagfarna jurister för det fall målen ska handläggas i Arbetsdomstolen. *Arbetsdomstolen*, *Rikspolisstyrelsen*, *Försvarmakten*, *Arbetsgivarverket*, *Stockholms universitet*, *Landstinget i Östergötland*, *Arbetsgivaralliansen*, *Kooperationens förhandlingsorganisation (KFO)*, *Kommunala Företagens Samorganisation (KFS)*, *Landsorganisationen i Sverige (LO)*, *Svenskt Näringsliv*, *Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO)* och *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)*, avstyrker förslaget. *Företagarna* avstår från att ta ställning till förslaget och anser att Arbetsdomstolen bör avskaffas.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Enligt promemorians förslag skulle dock parterna i målet ha beslutanderätten angående sammansättningen i diskrimineringsmål.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser, som *Arbetsdomstolen*, *HomO*, *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet*, *JämO*, *Arbetsgivarverket*, *Arbetsgivaralliansen*, *KFS*, *KFO*, *LO*, *Svenskt Näringsliv*, *SACO* och *TCO* vidhåller sin respektive grundinställning vad gäller intresseledamöternas medverkan och deras antal. Beträffande de kompletterande förslagen om partsinflytande vad gäller sammansätt-

ningen samt domstolens sammansättning i frågor om prövningstillstånd eller annat än arbetsrättsliga frågor som inte prövas vid huvudförhandling, tillstyrker *Sveriges Advokatsamfund*, *Handikappombudsmannen* och *Sveriges kommuner och landsting* förslagen. *Arbetsdomstolen* anser att om parterna ska kunna påverka sammansättningen bör domstolen ändå ha beslutanderätten. *Arbetsgivareföreningen SRAO (SRAO)* och *Bankinstitutens Arbetsgivareorganisation* avstyrker promemorians kompletterande förslag eftersom de motsätter sig en ändrad sammansättning i diskrimineringsmål.

Skälen för regeringens förslag

Ändrad sammansättning i diskrimineringsmål

Diskrimineringskommittén föreslog att intresseledamöterna inte skulle vara i majoritet i diskrimineringsmål. Skälet till detta var att det inte utifrån sett får finnas några tvivel om att Arbetsdomstolen är opartisk. Ett stort antal remissinstanser, häribland de flesta av *arbetsmarknadens parter* och *Arbetsdomstolen*, pekar på att det inte finns någon objektiv grund för att ifrågasätta domstolens opartiskhet och att någon förändring i sammansättningen därför inte bör göras. Arbetsdomstolen anför vidare att tanken med den s.k. allmänna sammansättning om sju ledamöter som används i mål om tolkning och tillämpning av lagstiftning som gäller hela arbetsmarknaden, är att domstolen ska ha bredast tänkbara kompetens med företrädare för parterna på såväl den offentliga som den privata arbetsmarknaden. Detta gör sig gällande med särskild styrka just i diskrimineringsmålen. *JämO*, *HomO* och *Sveriges Advokatsamfund*, menar dock att intresseledamöter inte alls bör ingå i domstolen i diskrimineringsmål.

I likhet med Diskrimineringskommittén anser regeringen att det är viktigt att intresseledamöter ingår i domstolen när det handlar om diskriminering i arbetslivet. Dessa ledamöter har en kunskap om och erfarenheter av arbetsmarknaden som är viktiga att tillföra domstolen även i diskrimineringsmål. Regeringen delar dock också diskrimineringskommitténs bedömning att intresseledamöterna inte bör vara i majoritet i dessa mål. Även om, vilket också Diskrimineringskommittén konstaterar, det inte finns någon saklig grund för att intresseledamöterna i domstolen skulle se annorlunda på diskrimineringsmål än de oberoende ledamöterna, bör man ha en ordning där inte ens misstankar kan uppkomma om att domstolen skulle vara partisk.

För många personer som upplever sig diskriminerade kan det vara naturligt att de ledande organisationerna på arbetsmarknaden är i majoritet i Arbetsdomstolen. För andra som upplever sig diskriminerade är det inte naturligt, och det kan därför uppfattas som att en domstol med arbetsmarknadens parter i majoritet riskerar att bli partisk. Detta kan gälla alla frågor som arbetsmarknadens parter förfogar över genom kollektivavtalen. Särskilt kanske detta gäller fall av lönediskriminering, eftersom parterna sluter avtal om lönerna.

Arbetsdomstolen, *Svenskt Näringsliv* och *Arbetsgivarverket* anför att den kritik som förekommit om att intresseledamöterna skulle kunna ha

gemensamma intressen bara tagit sikte på mål om lönediskriminering eller andra kollektivavtalsbestämmelser och att det inte gjorts gällande att andra mål om diskriminering skulle medföra samma typ av intressegemenskap.

Det är regeringens uppfattning att arbetstagare som anser sig diskriminerade kan ifrågasätta intresseledamöternas opartiskhet även i andra fall än när den påstådda diskrimineringen grundar sig på kollektivavtal. Särskilt kanske detta är fallet om arbetstagaren inte företräds av en facklig organisation utan av t.ex. ett eget ombud eller av någon av diskrimineringsombudsmännen.

Regeringen anser vidare att det räcker att den som begärt att få sitt diskrimineringsfall prövat upplever att det finns en risk för intressekonflikt, för att rättsäkerheten ska kunna ifrågasättas av allmänheten. Att det i dessa fall kan finnas en misstanke att Arbetsdomstolen inte skulle vara opartisk i diskrimineringsmål är tillräckligt för att ändra domstolens sammansättning.

Det är viktigt att förtroendet för domstolen upprätthålls i alla lägen. Regeringen anser därför att huvudregeln för sammansättningen i diskrimineringsmål bör utformas på ett sådant sätt att intresseledamöterna i alla diskrimineringsmål är i minoritet och att det således endast bör finnas en företrädare för vardera arbetsgivar- och arbetstagersidan.

Lagrådet anser att förslaget inte bör föras vidare och anför att det inte framgår av lagrådsremissen varför påstådd diskriminering skulle motivera en ändring av bestämmelserna om Arbetsdomstolens sammansättning. Lagrådet kan inte finna skäl för att en talan i en arbetstvist som helt eller delvis grundas på diskriminering enligt diskrimineringslagen intar en sådan särställning att särskilda bestämmelser om Arbetsdomstolens sammansättning krävs.

Regeringen delar här inte Lagrådets uppfattning. Just diskrimineringsmål har nämnts i den debatt som förekommit angående Arbetsdomstolens opartiskhet. Som framgått ovan anser regeringen att det finns goda skäl för att de arbetsrättsliga diskrimineringsmålen alltjämt prövas av Arbetsdomstolen och att intresseledamöter också ingår i domstolen. Det finns dock anledning att vidta vissa åtgärder för att domstolens opartiskhet inte ska kunna sättas i fråga och som därigenom bidrar till att upprätthålla allmänhetens förtroende för domstolen. Ett led i detta arbete är att minska antalet intresseledamöter i diskrimineringsmålen så att dessa inte utgör en majoritet i domstolen. Ett annat led i detta arbete är den lagändring riksdagen nyligen beslutat om genom vilken Arbetsdomstolens ordförandes ställning stärks. De anställs numera med fullmakt i stället för att vara förordnade på viss tid (se prop. 2007/08:72, s. 16).

En möjlighet för parterna i målet att påverka sammansättningen

Som flera remissinstanser har påtalat, förekommer det inte sällan att diskrimineringsgrunden i ett mål i Arbetsdomstolen endast utgör en av flera grunder för talan. Det förekommer också att diskrimineringsgrunden är sekundär eller till och med perifer i förhållande till övriga grunder i målet. Omvänt uttryckt förekommer det mål med diskrimineringsinslag där övriga arbetsrättsliga frågor dominerar eller åtminstone

inte på ett skarpt sätt kan särskiljas från frågan om diskriminering. Ett exempel skulle kunna vara en uppsägningstvist där frågan om saklig grund även har inslag av påstådd diskriminering enligt någon grund i den arbetsrättsliga diskrimineringslagstiftningen. Ett annat exempel, som *Svenskt Näringsliv* och *KFO* har nämnt, är när någon har omplacerats på ett sätt som påstås vara diskriminerande.

Bakgrunden till systemet med intresseledamöter i Arbetsdomstolen är att dessa tillför sakkunskap och erfarenhet i fråga om förhållandena på arbetsmarknaden och därmed bidrar med viktig kompetens i den dömande verksamheten. Ett genomförande av Diskrimineringskommitténs förslag i denna del skulle kunna leda till att en tvist prövas av Arbetsdomstolen i en sammansättning som för parterna i målet framstår som svagare än annars, inte minst när det gäller att bedöma de renodlade arbetsrättsliga frågorna i målet. I mål där diskrimineringsaspekten endast utgör en del av talan, får det antas att parterna i målet inte sällan vill få tvisten i dess helhet prövad av Arbetsdomstolen i en sammansättning med fullt antal intresseledamöter. Även i mål där påstådd diskriminering utgör den enda eller huvudsakliga grunden för talan, kan det inte uteslutas att samtliga parter i målet kan ha intresse av att få tvisten prövad av Arbetsdomstolen i dess sammansättning med sju ledamöter.

I promemorian föreslogs därför att parterna i målet i någon utsträckning skulle ges möjlighet att förfoga över frågan om domstolens sammansättning i diskrimineringsstvister. Om parterna i målet var överens, skulle en sammansättning om sju ledamöter användas.

SACO ser positivt på att parterna har möjlighet att påverka sammansättningen men att det oaktat parternas inställning kan finnas ett samhälleligt intresse att få saken prövad av sju ledamöter då en dom kan få principiell betydelse för hela arbetsmarknaden.

Arbetsdomstolen anser att en mer ändamålsenlig lösning vore att parterna i målet bereds en möjlighet att påverka sammansättningen, men att Arbetsdomstolen vid huvudförhandling likväl är domför med en ordförande och fyra ledamöter om Arbetsdomstolen anser det tillräckligt. Arbetsdomstolen har också föreslagit ett förtydligande av lagtexten om att det är en sammansättning med en ordförande och sex andra ledamöter som är alternativet.

Regeringen instämmer i Arbetsdomstolens synpunkt. Att domstolen i sista hand har beslutanderätten är också i enlighet med det sätt rättegångsbalkens regler utformats när det gäller frågan om ett mål ska handläggas av en ensamdomare (se 1 kap. 3 a § rättegångsbalken). Partsviljan har givetvis stor betydelse i denna fråga. Om parterna i målet är ense om att en sammansättning med sju ledamöter är mest lämplig, utgår regeringen från att Arbetsdomstolen normalt följer parternas vilja. Regeringen ser också behovet att förtydliga lagtexten på det sätt Arbetsdomstolen har föreslagit.

Utgångspunkten är alltså att Arbetsdomstolen ska ha en sammansättning med fem ledamöter i diskrimineringsmål. Om parterna i målet är överens, får dock en sammansättning om sju ledamöter användas. Det slutliga avgörandet i frågan ligger hos Arbetsdomstolen. Den lösning som nu föreslås får anses vara en lämplig avvägning mellan säkerställandet av att domstolen utåt sett framstår som opartisk och intresset av att prövningen görs av en domstol som har bredast tänkbara kompetens.

I promemorian behandlas frågan om vilken sammansättning Arbetsdomstolen ska ha när den fattar beslut i någon av de situationer som anges i 3 kap. 6 § andra stycket lagen om rättegången i arbetstvister. I de fall som anges där är domstolen domför med ordförande och en ledamot från arbetsgivar- respektive arbetstagarsidan, vilket alltså innebär att intresseledamöterna även i dessa fall kan hamna i majoritet. Arbetsdomstolen är domför i denna sammansättning vid huvudförhandling i mål som saknar betydelse för ledning av rättstillämpningen och även i övrigt är av enklare slag, vid avgörande av mål utan huvudförhandling samt vid annan handläggning som inte sker vid huvudförhandling. Genom denna bestämmelse hanteras även diskrimineringsmål inte helt sällan av Arbetsdomstolen i en mindre sammansättning än den vanliga sammansättningen med sju ledamöter. Handläggningen av mål i denna mindre sammansättning kan också förväntas öka genom det utvidgade system med prövningstillstånd i Arbetsdomstolen som kommer att träda i kraft den 1 november 2008. Enligt dessa lagändringar kommer samtliga överklagade domar och beslut från tingsrätten att omfattas av systemet med prövningstillstånd.

Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet anser att det inte är godtagbart att vissa frågor ska kunna avgöras av enbart tre juristdomare.

Regeringen finner dock inte något skäl att i detta fall särbehandla diskrimineringsmål i förhållande till andra arbetsrättstvister, vare sig när det gäller frågor om prövningstillstånd eller frågor som i väsentlig grad avser annat än arbetsrättsliga frågor och som inte behandlas vid huvudförhandling. Även om sådana frågor normalt förväntas hanteras av domstolen i en sammansättning med enbart lagfarna domare ska sammansättningen med intresseledamöter användas i fall där det befins lämpligt.

Även i sistnämnda fall bör, om systemet ska bli konsekvent, undvikas att intresseledamöter ska kunna hamna i majoritet vid handläggningen av diskrimineringsmål. Det skulle dock bli onödigt komplicerat med en lösning motsvarande den som föreslås gälla i fall där domstolen är domför endast i full sammansättning. Enligt en sådan lösning skulle sammansättningen med intresseledamöter enligt 3 kap. 6 § andra stycket lagen om rättegången i arbetstvister endast användas i fall där parterna vill det och Arbetsdomstolen skulle annars vara domför med enbart juristdomare. I stället bör en lösning kunna införas där domstolen antingen handlägger ett mål eller en fråga i full sammansättning med fem ledamöter eller, i sådana fall som anges i 3 kap. 6 § tredje stycket lagen om rättegången i arbetstvister, en sammansättning med tre lagfarna domare. Detta innebär alltså i praktiken att möjligheten att avgöra ett mål eller en fråga i en mindre sammansättning med intresseledamöter enligt de förutsättningar som i dag anges i 3 kap. 6 § andra stycket lagen om rättegången i arbetstvister tas bort när handläggningen rör diskrimineringsmål. Även om en sådan ordning kan få till effekt att domstolen i vissa diskrimineringsmål måste ta upp målet eller en fråga till avgörande i en större sammansättning än annars, bör sammantaget den praktiska hanteringen i domstolen bli enklare.

I promemorian föreslås att som diskrimineringsmål i nu aktuellt hänseende ska räknas alla mål där talan till någon del grundas på påstådd diskriminering i arbetslivet enligt förslaget till diskrimineringslag som lämnades över till riksdagen den 6 mars 2008. Bland annat *Svenskt Näringsliv* och *SACO* invänder att diskriminering kan utgöra en perifer grund i en talan och att den inte borde avgöra domstolens sammansättning. *SACO* menar att detta kan leda till att en part avstår från att åberopa diskriminering, om en svagare sammansättning då kan bli följden. *TCO* och *SRAO* menar att den ordning som föreslås i promemorian öppnar för parterna att genom utformningen av sin talan påverka domstolens sammansättning, vilket är främmande för svensk rätts-tradition.

Regeringen instämmer dock i promemorians förslag. Det skulle leda till stora gränsdragningsproblem att ange hur stort inslag av påstådd diskriminering i förhållande till övriga grunder ett mål ska ha för att klassificeras som diskrimineringsmål och därmed kunna avgöras av Arbetsdomstolen i en särskild sammansättning.

En fråga som uppstår är när en viljeyttring från parternas sida i ett diskrimineringsmål ska ske om att målet ska prövas av Arbetsdomstolen i en annan sammansättning än enligt huvudregeln. *SACO* påpekar att om den gemensamma viljeyttringen sker i ett sent läge, riskerar handläggningen av målet att försenas, vilket inte är en önskvärd utveckling.

Regeringen anser dock att frågan i praktiken bör kunna lösas inom ramen för målhanteringen i domstolen. I fall där talan väckts direkt i Arbetsdomstolen kan frågan, om den inte dessförinnan behandlats, tas upp vid den muntliga förberedelsen i målet. Inför prövning i ett mål som överklagats från tingsrätten är det upp till parterna att i samband med skriftväxlingen uttrycka eventuella önskemål om en sammansättning som avviker från huvudregeln.

Frågan om vilka intresseledamöter som ska ingå i rätten när den dömer i ett diskrimineringsmål i den särskilda sammansättningen bör kunna avgöras utifrån 6 § förordningen (1988:1137) med instruktion för Arbetsdomstolen. Enligt denna bestämmelse ska, när domstolen sammanträder med endast en ledamot för vardera arbetsgivar- och arbetstagersidan, som intresseledamöter delta sådana personer som har utsetts på förslag av de organisationer vars förhandlingsområde tvisten huvudsakligen rör. Detta innebär att det på arbetsgivarsidan ska delta antingen en ledamot som utsetts på förslag från Svenskt Näringsliv eller en ledamot som utsetts på förslag från Arbetsgivarverket eller Sveriges kommuner och landsting. På arbetstagersidan ska det delta en ledamot som har utsetts på förslag från antingen LO, TCO eller SACO. Frågan om vilka av dessa ledamöter som ska delta vid avgörandet får således avgöras utifrån samma premisser som i dag gäller beträffande sammansättningen med en ordförande och två intresseledamöter enligt 3 kap. 6 § andra stycket lagen om rättegången i arbetstvister.

LO, *TCO* och *SACO* ifrågasätter att 6 § förordningen med instruktion för Arbetsdomstolen ska kunna tillämpas vid utseende av ledamöterna i målet, eftersom diskrimineringsmål kan ha betydelse för hela arbetsmarknaden. Regeringen konstaterar dock att ordalydelsen i instruktionen

ger utrymme för domstolen att avgöra vilka ledamöter som bör delta i målets avgörande.

Enligt gällande domförhållningsregler i lagen om rättegången i arbetstvister finns utrymme för att pröva ett mål där sju ledamöter ska ingå i rätten trots att någon ledamot exempelvis i ett sent skede före huvudförhandlingen får förhinder att delta. Enligt 3 kap. 6 § första stycket är nämligen domstolen domför med högst sju och lägst fem ledamöter. Förutom ordförande måste dock alltid minst två intresseledamöter och minst en vice ordförande eller annan ämbetsmannaledamot delta. Detta innebär att domstolen vid hanteringen av diskrimineringsmål med den särskilda sammansättning med fem ledamöter som nu föreslås kan få svårare att hantera förhinder från någon ledamots sida. Det synes dock inte vara möjligt att hitta en tillfredsställande lösning på denna nackdel i jämförelse med den ordinarie sammansättningen. Det bör nämligen inte komma i fråga att domstolen i ett mål som enligt domförhållningsreglerna ska hanteras av domstolen i full sammansättning ska kunna avgöra målet i en sammansättning med färre än fem ledamöter.

ILO-kommittén påpekar att promemorian saknar en granskning av förslagen i förhållande till Sveriges internationella åtaganden enligt ratificerade ILO-konventioner. Som ILO-kommittén anført, behandlar ILO:s konvention (nr 111) angående diskriminering i fråga om anställning och yrkesutövning, diskriminering i arbetslivet. De föreslagna lagändringarna kan dock inte anses strida mot konventionens bestämmelser.

6 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Den föreslagna nya paragrafen i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister ska träda i kraft den 1 januari 2009.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inga synpunkter på ikraftträdandet.

Skälen för regeringens förslag: Den nya diskrimineringslagen (2008:567) träder i kraft den 1 januari 2009. Den i denna lagrådsremiss föreslagna nya paragrafen i lagen om rättegången i arbetstvister bör lämpligen träda i kraft samtidigt.

7 Konsekvenser

Regeringens förslag kan inte förväntas få några ekonomiska konsekvenser. Möjligen försvåras hanteringen av diskrimineringsmål i Arbetsdomstolen något från domstolens utgångspunkter när det gäller planering för huvudförhandling m.m. i målet. Detta beror främst på att parternas möjlighet att få till stånd en större sammansättning än enligt huvudregeln gör att Arbetsdomstolen i vissa fall först i ett senare skede av handläggningen av ett diskrimineringsmål får klarhet i vilken sammansättning som är aktuell i målet och hur många ledamöter som behöver kallas till

domstolen för att delta i ett beslut. Vidare blir domstolen känsligare i fråga om domförheten när någon ledamot som kallats till exempelvis en huvudförhandling i ett sent skede får förhinder att delta. Ekonomiskt torde dock konsekvenserna av detta vara närmast försumbara.

Förslagen är könsneutrala och påverkar inte jämställdheten mellan kvinnor och män.

8 Författningskommentar

Förslaget till ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister

3 kap. 6 a §

Paragrafen, som är ny, innebär att det införs en särskild sammansättning för diskrimineringsmål. I *första stycket* anges att Arbetsdomstolen är domför med en särskild sammansättning med fem ledamöter vid handläggningen av mål där något yrkande helt eller delvis grundas på ett sådant förhållande som avses i den nya diskrimineringslagen (2008:567). Detta innebär att i de fall den äldre diskrimineringslagstiftningen ska tillämpas, kommer domstolens sammansättning att bestämmas enligt 3 kap. 6 §. Ett smärre förtydligande av lagtexten har gjorts i förhållande till lagrådsremissens förslag.

Enligt *andra stycket* ska delta, förutom ordförande och två andra ämbetsmannaledamöter, två ledamöter som har utsetts på förslag från arbetsmarknadens parter, en från vardera arbetsgivar- och arbetstagar-sidan. Om samtliga parter i målet vill ha en sammansättning med sju ledamöter i enlighet med 3 kap. 6 § första stycket lagen om rättegången i arbetstvister, får dock domstolen ha den sammansättningen. Det slutliga avgörandet i denna fråga ligger hos Arbetsdomstolen.

Tredje stycket medger en mindre sammansättning i vissa fall. Domstolen är domför med tre lagfarna domare under samma förutsättningar som anges i 3 kap. 6 § tredje stycket samma lag. I denna del utgår förslaget från den lagändring som träder i kraft den 1 november 2008. Vill ledamot under sådan handläggning att domstolen i stället ska handlägga frågan i den särskilda sammansättningen i diskrimineringsstvister ska så ske enligt *fjärde stycket*.

Domstolarna

De arbetsrättsliga diskrimineringsmålen bör även fortsättningsvis prövas i Arbetsdomstolen (AD). Vår slutsats är att AD är en oavhängig och opartisk domstol i den mening som avses i artikel 6.1 Europakonventionen och att AD även i övrigt uppfyller de krav som följer av artikeln. Det finns därmed enligt vår mening inte rättsligt tvingande skäl att ändra på AD:s roll eller på sammansättningen i diskrimineringsmålen i domstolen. Därmed är dock inte sagt att det inte av andra skäl kan vara motiverat att föreslå ändringar i något avseende. En viktig utgångspunkt är att domstolsprocessen bör vara utformad på ett sådant sätt att intresset av en säker, snabb och enhetlig rättstillämpning främjas på bästa sätt. Eventuella ändringar får inte heller skapa nya svårigheter som undviks med nu gällande ordning.

AD:s sammansättning i diskrimineringsmål bör ändras. Lagen om rättegången i arbetstvister ändras så att endast fem ledamöter deltar i sådana mål. Sammansättningen bör vara en ordförande, en vice ordförande, en ”tredje man”, en arbetsgivarledamot och en arbetstagarledamot. På detta sätt är intresseledamöterna inte i majoritet i målen men finns ändå med och kan tillföra sina särskilda sakkunskaper om arbetsmarknaden.

Det skulle vara en fördel för dömandet om särskild expertis i diskrimineringsfrågor fanns med i domstolen. Ett sätt att tillförsäkra domstolen särskild sådan kompetens är att den oberoende ämbetsmannaledamoten (”tredje mannen”) i diskrimineringsmål, förutom det redan i dag gällande kravet på särskild insikt i förhållandena på arbetsmarknaden, även skall ha särskild insikt i diskrimineringsfrågor. Detta bör framgå av lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister. Tredje männen utses från en särskild lista där personer med sådan kompetens står upptagna. På så sätt kan rätten tillföras värdefull expertkunskap. En sådan ordning skulle vara ett användbart komplement till de möjligheter domstolen och parterna redan har att kalla in sakkunniga när behov bedöms finnas. En ledamot med särskild erfarenhet eller inblick i diskrimineringsfrågor skulle utgöra ett värdefullt tillskott i dömandet. Önskemålet om särskild kompetens i diskrimineringsfrågor bör även kunna tillgodoses inom ramen för ökade och riktade utbildningsinsatser.

Förslag till lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 3 § och 3 kap. 1 och 6 §§ lagen (1974:371)¹ om rättegången i arbetstvister skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §⁴

Ordförande, vice ordförande och tre andra ledamöter utses bland personer som ej kan anses företräda arbetsgivar- eller arbetstagarintressen.

Ordförande och vice ordförande skall vara lagkunniga och erfarna i domarvärv.

De tre andra ledamöterna skall ha särskild insikt i förhållandena på arbetsmarknaden.

De tre andra ledamöterna skall ha särskild insikt i förhållandena på arbetsmarknaden. *I mål enligt 2 kap. lagen (2008:000) om förbud och andra åtgärder mot diskriminering skall de tre andra ledamöterna dessutom ha särskild insikt i diskrimineringsfrågor.*

6 §⁵

Arbetsdomstolen är domför med ordförande samt högst sex och lägst fyra andra ledamöter. Av de ledamöter som avses i 2 § skall högst tre och lägst en delta. Av de ledamöter som avses i 3 § skall högst fyra och lägst två delta, lika många för vardera arbetsgivarsidan och arbetstagersidan.

I mål enligt 2 kap. lagen (2008:000) om förbud och andra åtgärder mot diskriminering är Arbetsdomstolen domför med ordförande samt fyra andra ledamöter. Av de ledamöter som avses i 2 § skall tre delta. Av de ledamöter som avses i 3 § skall en för vardera arbetsgivarsidan och arbetstagersidan delta.

Arbetsdomstolen är även domför med ordförande samt en ledamot för vardera arbetsgivarsidan och arbetstagersidan

¹ Lagen omtryckt 1977:530.

⁴ Senaste lydelse 1977:530.

⁵ Senaste lydelse 1997:752.

1. vid huvudförhandling i mål som saknar betydelse för ledning av rättstillämpningen och även i övrigt är av enklare slag,
2. vid avgörande av mål utan huvudförhandling,
3. vid annan handläggning som inte sker vid huvudförhandling.

Arbetsdomstolen är vidare domför med tre lagfarna domare vid handläggning som avses i *andra* stycket punkterna 2 eller 3, om prövningen i väsentlig grad avser annat än arbetsrättsliga frågor.

Vill någon ledamot vid handläggning enligt *andra* eller *tredje* stycket att ett mål skall avgöras eller en viss fråga prövas av domstolen i den sammansättning som föreskrivs i första stycket, gäller ledamotens mening.

Arbetsdomstolen är vidare domför med tre lagfarna domare vid handläggning som avses i *tredje* stycket punkterna 2 eller 3, om prövningen i väsentlig grad avser annat än arbetsrättsliga frågor.

Vill någon ledamot vid handläggning enligt *tredje* eller *fyjärde* stycket att ett mål skall avgöras eller en viss fråga prövas av domstolen i den sammansättning som föreskrivs i första stycket, gäller ledamotens mening.

Denna lag träder i kraft den ...

Förteckning över remissinstanser (Diskrimineringskommitténs betänkande)

Remissyttranden över En sammanhållen diskrimineringslagstiftning (SOU 2006:22) har avgetts av Riksdagens ombudsmän, Hovrätten för Västra Sverige, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Stockholms tingsrätt, Göteborgs tingsrätt, Helsingborgs tingsrätt, Ångermanlands tingsrätt, Falu tingsrätt, Arbetsdomstolen, Justitiekanslern, Domstolsverket, Rättshjälpsmyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Brottsoffermyndigheten, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO), Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Nämnden mot diskriminering, Integrationsverket, Migrationsverket, Försvarmakten, Krisberedskapsmyndigheten, Försvarshögskolan, Totalförsvarets pliktverk, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Statens folkhälsoinstitut, Handikappombudsmannen, Myndighet för handikappolitisk samordning, Barnombudsmannen, Tullverket, Skatteverket, Arbetsgivarverket, Nämnden för offentlig upphandling, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Kammarkollegiet, Statskontoret, Verket för förvaltningsutveckling, Statens skolverk, Skolväsendets överklagandenämnd, Specialskolemyndigheten, Sameskolstyrelsen, Nationellt centrum för flexibelt lärande, Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning, Folkbildningsrådet, Högskoleverket, Verket för högskoleservice, Överklagandenämnden för högskolan, Stockholms universitet, Uppsala universitet, Juridiska fakultetsnämnden, Umeå universitet, Kungl. Musikhögskolan i Stockholm, Malmö högskola, Mittuniversitetet, Södertörns högskola, Centrala studiestödsnämnden, Forum för levande historia, Boverket, Arbetsmarknadsstyrelsen, Arbetslivsinstitutet, Arbetsmiljöverket, Jämställdhetsombudsmannen, Jämställdhetsnämnden, Medlingsinstitutet, Verket för näringslivsutveckling, ILO kommittén, Landstinget i Östergötland, Landstinget i Västmanland, Göteborgs kommun, Helsingborgs kommun, Botkyrka kommun, Kiruna kommun, Malmö kommun, Stockholms kommun, Södertälje kommun, Umeå kommun, Arbetsgivaralliansen, Centrum mot rasism, Elevkårernas centralorganisation, Fastighetsägarna i Sverige, Friskolornas Riksförbund, Fredrika Bremerförbundet, Full Personality Expression – Sweden, Förbundet Rörelsehindre, Företagarna, Handikappförbundens Samarbetsorgan, Hyresgästföreningen Riksförbundet, Internationella juristkommissionen, Kooperations förhandlingsorganisation, Kommunala Företagens Samorganisation, Landsorganisationen i Sverige, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Näringslivets regelnämnd, Pensionärernas Riksorganisation, Riksförbundet för sexuellt likaberättigande, Rädda barnen, Samarbetsorganet för etniska organisationer i Sverige, Svensk Handel, Svenskt Näringsliv, Sveriges Advokatsamfund, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Sveriges Allmännyttiga bostadsföretag, Sveriges elevråd, Sveriges Förenade Gaystudenter, Sveriges förenade studentkårer, Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Kristna Råd, Sveriges Kvinnolobby, Sveriges Pensionärers Riksförbund, Sveriges Skolledarförbund, Synskadades riksförbund, Tjänstemännens Centralorganisation och Ungdomsstyrelsen.

Därutöver har yttranden inkommit från Sveriges Pensionärsförbund, Marschen för tillgänglighet, Astma- och Allergiförbundet, Hörselskadades Riksförbund, Forum 50+, Sveriges Dövas Riksförbund, Stiftelsen Pingstförsamlingarnas Handikappverksamhet, Stiftelsen Mälardalens Kvinnolobby, Sverigeunionen av Soroptimistklubbar, Kvinna Skaraborg, Patientföreningen Benjamin, Riksförbundet för sexuell upplysning, Deaföreningen för Kvinnomuseer, Stockholms universitets studentkår, ROKS, Radio- och TV-verket, Kvinnor i svenska kyrkan, SACO studentråd, Stiftarna av Independent Living i Sverige STIL, Internationella Kvinnoförbundet, Svenska kommunalpensionärers Riksförbund, TheMa, Neurologiskt Handikappades Riksförbund, Västsvenska Quinnors Lobby, Sveriges Quinnoråd, Barn- och elevombudet vid Skolverket, Alla Kvinnors Hus och Föreningen Sveriges ledarhundförare.

Sammanfattning av promemorians förslag

Prop. 2008/09:4
Bilaga 4

I promemorian föreslås, som ett kompletterande förslag till Diskrimineringskommitténs förslag i SOU 2006:22, att ett mål där ett yrkande helt eller delvis grundas på den arbetsrättsliga diskrimineringslagstiftningen ska avgöras av Arbetsdomstolen i en sammansättning med fem ledamöter, varav en från respektive arbetsgivar- och arbetstagersidan, såvida inte parterna i målet begär att Arbetsdomstolen ska ha en sammansättning med sju ledamöter. Domstolen föreslås vid hanteringen av sådana mål även vara domför i en sammansättning med tre lagfarna domare vid behandling av frågor om prövningstillstånd eller vid prövning av annat än arbetsrättsliga frågor som inte sker vid huvudförhandling.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister² att det i lagen ska införas en ny paragraf, 3 kap. 6 a §, av följande lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 a §

I mål där ett yrkande helt eller delvis grundas på diskrimineringslagen (2008:000) gäller i stället för 6 § vad som stadgas i andra – fjärde stycket.

Arbetsdomstolen är domför med ordförande samt fyra andra ledamöter. Av de ledamöter som avses i 2 § ska tre delta. Av de ledamöter som avses i 3 § ska en för vardera arbetsgivarsidan och arbetstagar-sidan delta. Domstolen ska dock ha den sammansättning som föreskrivs i 6 § första stycket, om parterna i målet begär det.

Arbetsdomstolen är vidare domför med tre lagfarna domare

1. vid behandling av frågor om prövningstillstånd,

2. vid handläggning som avses i 6 § andra stycket 2 eller 3, om prövningen i väsentlig grad avser annat än arbetsrättsliga frågor.

Vill någon ledamot vid handläggning enligt tredje stycket att ett mål ska avgöras eller en viss fråga prövas av domstolen i den sammansättning som föreskrivs i andra stycket, gäller ledamotens mening.

² Lagen omtryckt 1977:530.

Förteckning över remissinstanser (promemorian)

Prop. 2008/09:4
Bilaga 6

Arbetsdomstolen
Marknadsdomstolen
Stockholms tingsrätt
Göteborgs tingsrätt
Riksdagens ombudsmän
Justitiekanslern
Sveriges advokatsamfund
Ombudsmannen mot etnisk diskriminering
Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning
(HomO)
Handikappombudsmannen
Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet
ILO-kommittén
Jämställdhetsombudsmannen
Medlingsinstitutet
Arbetsgivarverket
Arbetsgivaralliansen
Arbetsgivareföreningen SRAO
Bankinstitutens Arbetsgivareorganisation
Fastigo
FöretagarFörbundet
Företagarna
Idea – Arbetsgivarförbundet för ideella organisationer
Kommunala Företagens Samorganisation
Arbetsgivarföreningen KFO
Landsorganisationen i Sverige
Svenskt Näringsliv
Sveriges Akademikers Centralorganisation
Sveriges Kommuner och Landsting
Tjänstemännens Centralorganisation

Samtliga remissinstanser, utom Fastigo och FöretagarFörbundet, har inkommit med yttrande.

Förslag till lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister³ ska införas en ny paragraf, 3 kap. 6 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

6 a §

I mål där ett yrkande helt eller delvis grundas på diskrimineringslagen (2008:000) gäller bestämmelserna i andra–fjärde styckena i stället för 6 §.

Arbetsdomstolen är domför med ordförande samt fyra andra ledamöter. Av de ledamöter som avses i 2 § ska tre delta. Av de ledamöter som avses i 3 § ska en för vardera arbetsgivarsidan och arbetstagar-sidan delta. Domstolen får dock ha en sammansättning med en ordförande och sex andra ledamöter enligt 6 § första stycket, om parterna i målet begär det.

Arbetsdomstolen är vidare domför med tre lagfarna domare

1. vid behandling av frågor om prövningstillstånd,

2. vid handläggning som avses i 6 § andra stycket 2 eller 3, om prövningen i väsentlig grad avser annat än arbetsrättsliga frågor.

Vill någon ledamot vid handläggning enligt tredje stycket att ett mål ska avgöras eller en viss fråga prövas av domstolen i den sammansättning som föreskrivs i andra stycket med en ordförande och fyra andra ledamöter, gäller ledamotens mening.

³ Lagen omtryckt 1977:530.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

Bilaga 7

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2008-06-13

Närvarande: F.d. justitierådet Nina Pripp, justitierådet Marianne Lundius och regeringsrådet Karin Almgren.

Ändrad sammansättning i Arbetsdomstolen i diskrimineringsstvister

Enligt en lagrådsremiss den 5 juni 2008 (Arbetsmarknadsdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Helena Larsson.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

I lagrådsremissen föreslås ändrade bestämmelser om Arbetsdomstolens sammansättning i mål om arbetstvist, där ett yrkande helt eller delvis grundas på den i prop. 2007/08:95 föreslagna diskrimineringslagen. Remissförslaget innebär bl.a. att domstolen vid avgöranden av sådana mål som huvudregel ska bestå av ordföranden och fyra andra ledamöter, varav två utsedda efter förslag från arbetsmarknadens parter, s.k. intresseledamöter. Om parterna i målet begär det, får Arbetsdomstolen dock ha en sammansättning med en ordförande och sex andra ledamöter enligt nu gällande bestämmelser i 3 kap. 6 § första stycket lagen om rättegången i arbetstvister. De nya bestämmelserna föreslås bli intagna i lagen som en ny 3 kap. 6 a §.

Förslaget innebär att intresseledamöterna enligt huvudregeln inte kommer att kunna bilda majoritet när ett mål avgörs till skillnad mot vad som gäller enligt nuvarande 3 kap. 6 § första stycket första meningen arbetstvistlagen. Enligt dessa bestämmelser ska Arbetsdomstolen för domförhet normalt vara sammansatt av ordföranden och sex andra ledamöter, varav fyra utsedda efter förslag från arbetsmarknadens parter.

I lagrådsremissen sägs att även om det inte finns någon saklig grund för att intresseledamöterna i domstolen skulle se annorlunda på diskrimineringsmål än de oberoende ledamöterna, bör man ha en ordning där inte ens misstankar kan uppkomma om att domstolen skulle vara partisk. Regeringens uppfattning är, enligt remissen, att arbetstagare som anser sig diskriminerade kan ifrågasätta intresseledamöternas opartiskhet inte endast i fall när den påstådda diskrimineringen grundar sig på kollektivavtal utan också i andra fall. Regeringen föreslår därför att intresseledamöterna inte bör kunna bilda majoritet när Arbetsdomstolen dömer i ett mål där parten grundar sin talan helt eller delvis på diskrimineringslagen.

Det framgår inte av lagrådsremissen varför påstådd diskriminering skulle motivera en ändring av bestämmelserna om Arbetsdomstolens sammansättning. Lagrådet kan inte finna skäl för att en talan i en arbetstvist som helt eller delvis grundas på diskriminering enligt diskrimineringslagen intar en sådan särställning att särskilda bestämmelser om

Arbetsdomstolens sammansättning krävs. Lagrådet anser därför att lagförslaget inte bör föras vidare.

Prop. 2008/09:4
Bilaga 8

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 4 september 2008

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Olofsson, Odell, Bildt, Ask, Leijonborg, Larsson, Erlandsson, Torstensson, Carlgren, Hägglund, Björklund, Malmström, Sabuni, Tolgfors

Föredragande: Beatrice Ask

Regeringen beslutar proposition 2008/09:4 Ändrad sammansättning i Arbetsdomstolen i diskrimineringstvister